

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység (2013-2014)

DLA doktori értekezés tézisei

2013.06.10-14. A MI SZERZŐINK c. CD felvétele a MR 22. Stúdiójában

Uhereczky Eszter

2013.10.19. Kórus fellépés Szegeden – MKT: Kodály kora – Kodály köre

Kardos Pál öröksége

2013.11.17. Műbemutató előadás a KÓTA Szakmai Nap Rendezvényén: (Tóth Péter: *Ave verum corpus*)

a gyermekkari hangzásépítésben

2013. 12.07-08. Fellépések Gryllus Vilmostal az IBS Színpadán és a SYMA Csarnokban

Témavezető: Dr. Kutnyánszky Csaba

2013.12.18. Karácsonyi hangverseny a Mátyás templomban

2014.01.26. Kórusfellépés a Minifesztiválon, a Művészetek Palotájában: (Tóth Péter: *Canzonere*; km. Máv Szimfonikus Zenekar, vez. Antal Mátyás)

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem

2014.03.16. Országos Karvezető Verseny a Zeneakadémián – rezidens gyermekkari

28. számú művészet- és művelődés-

2014.03.25. Közös koncert az amerikai Baldwin Leánykarral, a Rákóczi kápolnában

történeti tudományok besorolású

2014.04.05. MKT Közös hangverseny a Monteverdi kórusral: Kodály kora – Kodály köre

doktori iskola

2014.04.13. KÓTA Kodály Gyermekkari Hangverseny a Zeneakadémián

Budapest

2014.06.13. Jubileumi Koncert a Zeneakadémián

2014.

I. A kutatás előzményei

Kardos Pál tudományos igényű elméleti kutatásairól összefoglalva és egészében, kizárólag az 1969-ben megjelent *Kórusnevelés, kórushangzás* című könyvében olvashatunk. Kardos e szakkönyvben a tiszta intonáció tárgykörével kapcsolatos kutatási eredményeit, kórusvezetői tapasztalatait, és az intonációs kérdésekre kikísérletezett megoldásait adta közre, az akusztika, az énekhang, a hangzó tér és kialakítandó hangzásélmény nagy összefüggéseit tárgyalva mind elméletben, mind gyakorlatban. A könyvhöz kivonatként gyakorlati példatár is készült, melyben kottapéldák és hangzásgyakorlatok találhatóak.

Az ő elméletéből kiindulva, a tiszta kórusintonáció kérdésével, számos kórusvezető foglalkozott, de igen csekély a publikációk száma.

A Kardos-módszer szellemében készült Tillai Aurél: *Kariskola vegyeskarok számára* című jegyzete (1973) és *Találkozás a művel* című könyve (1978), melyekben a szerző a kórusintonáció és a kórusnevelés vegyeskari gyakorlatát tárgyalja.

A tiszta intonáció kialakításához pontosan arra a sokoldalú rálátásra van szükség, ami az egy időben történő zenei folyamatok egységét és összefüggéseit képes értelmezni és összehangolni.

Írásomban állást foglaltam a temperált hangolás szerinti gondolkodás eredményeként kialakuló hangzáskép ellenében, a zene minden pillanatában az aktuális történéshez belső hallás segítségével igazított akusztikus intonáció mellett. Gyakorlatokkal és műrészletekkel bizonyítottam, hogy a különbséget nem csak a más típusú hangzásépítés következményeként kialakuló, más minőségű hangzásélmény jelenti. A jól hallható eltérés, az éneklésnek, mint zenei tevékenységnek elméleti és gyakorlati más milyenségéből adódik, és emiatt tűnhet kevésbé többrétegűnek az előadott kórusmű és a kórus kapcsolata. Egy-egy zenemű megismerése, megértése és ihletett interpretálása alakít a már kész előadói személyiségen is, a gyerekek esetében azonban, a Kardos módszerével történő komplex folyamat végeredményeként, a személyiség kialakulásának folyamatába szólhat bele.

IV. Eredmények

Megállapítást nyert, hogy az intonáció kardosi szemlélete és a kórus intonációjának ez alapján történő gondozása jelöli ki a megfelelő utat a gyerekkórusok minőségi hangzása, a gyerekkar műfajának méltó jövője felé.

A kórusnevelés és a hangzásépítés olyan összetartozó, egymást erősítő folyamatokként definiálódtak, melyek a kóruséneklés lényegét jelentik. Az elméleti ismereteken alapuló gyakorlatokkal a szólamoknak, majd a kórus egészének hangszíne alakítható, egységessé színezhető. A hangok és hangközök pontos és tudatos intonációjával hangról hangra lépő viszonyrendszerben, majd zenei ívekben gondolkodva interpretálhatóak minőségi hangzásigénnyel a kórusművek. Bizonyítást nyert, hogy a tudatos intonációra épülő hangképzés szervesen összetartozik a hangszíngazdagsággal, a minőségi hangzásélménnyel.

Noha a művek tanulásának munkafázisában és az ezt segítő rávezető gyakorlatokban ez indokolt, előadáskor mindenképpen kerülendő a szólam-, vagy dallamközpontú lineáris és a harmóniákban gondolkodó vertikális zenei irányok különválasztása.

II. Források

Disszertációm elkészítéséhez Kardos Pál csaknem összes, hozzáférhető publikációját tanulmányoztam. Ezek mellett nagy segítségemre voltak közös beszélgetéseink a Kardos Pál Alapítvány ügyvezető karnagyával, Kardos egykori közeli munkatársával, Rozgonyi Évával, valamint témavezetőmnek, Dr. Kutnyánszky Csabának, a Kardos-módszer szakértőjének és követőjének útmutatásai.

Kórusnevelés, kórushangzás. Budapest: Zeneműkiadó, 1969.

A tiszta intonációra nevelés alapjai. Kecskemét: Petőfi Nyomda, 1972.

„Intonáció”. In: Ittész Mihály és Róbert Gábor: *Ének-zene az óvónői szakközépiskola III. osztálya számára.* Budapest: Tankönyvkiadó, 1975.

Sárik Henriett: *Kardos Pál.* Szeged: Kardos Pál Alapítvány, 2000.

Egyszólamúság az énekkari nevelésben. Módszertani útmutató. Szeged: Kardos Pál Alapítvány, 2007.

III. Módszerek

Dolgozatomban oly módon igyekeztem bemutatni Kardos Pál örökségét, mint többszörösen összetett, elméleti és gyakorlati kórusvezetői módszert, a tudatos és igényes hangzásépítés és a tiszta intonációra nevelés tökéletes eszközét. Kiindulópontnak Kardos tudományos kutatási eredményeit vettem, az intonáció szempontjából kiemelt fontosságú témaköröket (kis és nagy egészhangok, kétféle ré-hang, akusztikusan intonált kis szekundok és vezetőhangok, kromatika és alterációk, lineáris és harmóniai gondolkodás) egyszerre tekintettem elsajátítandó képességnek és megoldandó feladatnak.

Az ideális kórushangzás kialakításának folyamatát saját működési területemre, az iskolai keretek között működő kórusokra vonatkoztattam – kiskórus, gyermekkar, leánykar –. A tiszta és tudatos intonációra épülő komplex kórusvezetői tevékenység összetevőin belül kiemelten vizsgáltam a beéneklés-összehallgatás folyamatát. Gyermekkórusra vonatkoztatva ez, az éneklés és az összehallgatás párhuzamos tevékenységgé összeépítését jelenti, a tiszta intonációt az éneklés minőségének, az énekléshez való viszony kialakításának leglényegibb eszközének tekintve. Bízom abban, hogy a várható eredmény igazolja feltevésemet: a kórusok hangi

adottságai szinte korlátlanul fejleszthetőek és alakíthatóak módszeres hangzásépítéssel.

Konkrét gyakorlatokkal és célirányos intonációs előkészítést igénylő műrészletekkel kívántam bizonyítani, mennyire egyértelmű a kapcsolat a gyermekkarok hangképzése és tiszta intonációja között.

Bemutattam, hogyan befolyásolja a műsorpolitika az alkalmazott hangzásfejlesztési eszközök kiválasztását, illetve hogyan hangolható egymáshoz a kórus intonációs kultúrája és a választott kórusmű.

Igyekeztem kellő mértékben kitérni a gyermekkari hangzásépítés lehetséges zsákutcaira, és bemutatni az életkori sajátosságoknak megfelelő egyedi módszereket.

Logikailag felépített beéneklő-összehallgató gyakorlatokat terveztem, és kortárs kórusművek olyan részleteit idéztem szemelvényként, melyek pontos és kottahű megszólaltatásához a tiszta intonáció célirányos előkészítést igényel.

Felvázoltam és elemeztem a természetes hangolás, az akusztikus intonáció szerint, illetve a temperált hangzáshoz igazított hangszínnel és intonációs technikával éneklő kórusok különböző intonációs kultúráját.